

О.О. Горошанська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

НАВЧАЛЬНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Ефективними формами навчання, які максимально зорієнтовані на розвиток активної творчої особистості та сприяють професійній адаптації майбутнього фахівця, є тренінги. Зростання їх популярності в освітньому середовищі протягом останніх років пов'язане з тим, що вони передбачають застосування активних методів навчання, які орієнтовані на міжособистісну взаємодію, груповий процес, вироблення конкретного досвіду та дозволяють моделювати елементи основних завдань професійної діяльності фахівців.

Тренінг одночасно є ефективною формою опанування знань, інструментом для формування умінь і навичок, формою розширення досвіду, процесом пізнання себе та інших, спілкуванням. На відміну від традиційного навчання, яке за своєю суттю є формою передачі інформації та засвоєння знань, тренінги повністю охоплюють весь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної та інтелектуальної), самостійність, здатність до прийняття рішень, до взаємодії тощо. Використання тренінгів при підготовці фахівців за будь-якою спеціальністю створює базу для розвитку творчих здібностей та індивідуальності студентів, забезпечує усунення пробілів у професійній підготовці, прискорює адаптацію до умов практичної діяльності, дозволяє максимально імітувати майбутню професійну діяльність спеціаліста.

Тренінг являє собою планомірно здійснювану програму різноманітних вправ з метою формування та удосконалення вмінь і навичок, підвищення ефективності трудової діяльності. Ефективність тренінгів залежить від якості наукового обґрунтування складових тренінгової програми:

1. Аналіз потреби в тренінгу, тобто діагностика дефіциту важливих для навчання способів і зразків поведінки. Потреба визначається у формі цілей та складових часток тренінгової програми.

2. Підбір методів і технік, які найбільш сприятливі цілям тренінгу.

Тренінгові методи включають рольові, ділові ігри, метод конкретної ситуації, мозкову атаку, групову дискусію, виробниче навчання, тренінг з роботи в команді тощо.

Тренінгова техніка характеризує загальний спосіб та особливості навчаючого впливу. Існують чотири види основних тренінгових технік:

1) інформаційна (показ навчальних фільмів, відеозаписів, що дозволяє у стислий термін довести до студентів необхідну інформацію);

2) імітаційна (моделювання робочого місця фінансиста, організаційної ситуації або проблеми, що вирішується у реальному житті). Методологічною основою імітаційної техніки тренінгу є процес, який дозволяє відпрацювати професійні уміння і навички у сфері оподаткування, фінансів, банківської справи, стратегічного й оперативного планування, розвинути творчі здібності і сформувати морально-ціннісні основи та уміння їх застосовувати у майбутній професійній діяльності. Для цієї техніки характерним є комплексний та системний підхід до навчання, який дозволяє тренувати спеціалістів різних рівнів як за окремими напрямками діяльності, так і професією в цілому. Сучасним прикладом такої техніки є навчально-тренувальна фірма, яка впливає з двоїстості єдності навчального і виробничого процесів;

3) вправи з практичного виконання роботи (проста і нескладна операційна діяльність, яка здійснюється під керівництвом і контролем з боку керівника, що дає можливість не допустити помилки в роботі та швидше навчитися);

4) груподинамічні вправи (об'єднують як імітаційну техніку, так і вільну імпровізацію учасників тренінгу, їх спонтанні дії, мотивовані мислення, які можуть змінювати ситуацію).

Під час проведення комплексного фінансового тренінгу використовується імітаційна тренінгова технологія, яка формує у студентів системне бачення процесу функціонування підприємств та фінансових установ.

3. Оцінка тренінгової програми, тобто вимір її результатів. Критеріями оцінки результативності тренінгу можуть слугувати ті ж самі показники, які застосовувались для визначення потреби в ньому.

Отже, тренінг активізує процес навчання, посилює його практичну орієнтацію, оптимально поєднує теоретичну, практичну та психологічну підготовку до професійної діяльності, ефективно формує управлінську компетентність майбутнього фахівця з фінансів, банківської справи та страхування.